

Секція: Податкова політика

Шаповалова Алла Павлівна

доцент кафедри обліку та оподаткування

Київського національного торговельно-економічного університету

НОВІ ВИМОГИ ДО СТАТУСУ НЕПРИБУТКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Розвиток сучасних соціально-економічних відносин країни передбачає поряд з розвитком діяльності комерційних структур, також розвиток діяльності неприбуткових підприємств, установ та організацій (далі – неприбуткових організацій).

В господарському законодавстві відсутнє поняття неприбуткової організації, в теперішній час воно закріплено у Податковому кодексі України (далі - ПКУ): неприбуткові підприємства, установи та організації - неприбуткові підприємства, установи та організації, які не є платниками податку на прибуток підприємств. Але, крім цього, будь-яка неприбуткова організація, не є платником податку на прибуток, за умови, якщо вона виконує певні вимоги.

Податкові вимоги до визнання організації неприбутковою декілька разів змінювались. Останні зміни запроваджені з 1 січня 2017 року відповідно до Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо уточнення окремих положень про оподаткування неприбуткових організацій». [1]

До набуття чинності зазначеного Закону для віднесення організації до неприбуткової достатньо було того, щоб їх основною метою діяльності не було отримання прибутку та вони були внесені до Реєстру неприбуткових установ й організацій. За чинними нормами ПКУ перелік вимог значно збільшився.

Неприбуткова організація наразі – це організація:

- по перше, утворена та зареєстрована в порядку, визначеному законом, що регулює діяльність відповідної неприбуткової організації.

Зазначимо, що статутна діяльність різних неприбуткових організацій регулюється наступними Законами України: «Про громадські об'єднання» (для громадських організацій, громадських об'єднань), «Про благодійну діяльність та благодійні організації» (для благодійних фондів), «Про кооперацію» (для кооперативів), «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» (для профспілок) та ін. Ця вимога всі виконується на етапі реєстрації неприбуткової організації;

- по друге, установчі документи якої (або установчі документи організації вищого рівня, на підставі яких діє неприбуткова організація відповідно до закону) містять заборону розподілу отриманих доходів (прибутків) або їх частини серед засновників (учасників), членів такої організації, працівників (крім оплати їхньої праці, нарахування єдиного соціального внеску), членів органів управління та інших пов'язаних з ними осіб. При цьому положення щодо вимог наявності установчих документів не поширюються на бюджетні установи;
- по третє, установчі документи якої (або установчі документи організації вищого рівня, на підставі яких діє неприбуткова організація відповідно до закону) передбачають передачу активів одній або кільком неприбутковим організаціям відповідного виду або зарахування до доходу бюджету у разі припинення юридичної особи (у результаті її ліквідації, злиття, поділу, приєднання або перетворення. Це положення не поширюється на об'єднання та асоціації об'єднань співвласників багатоквартирних будинків; також положення щодо вимог наявності установчих документів не поширюються на бюджетні установи. Другу і третю вимоги неприбуткові організації повинні обов'язково висвітлити у своїх статутах.

Не менш важливим є положення ПКУ щодо доходів (прибутків) неприбуткової організації, а саме: доходи (прибутки) неприбуткової організації використовуються виключно для фінансування видатків на утримання такої неприбуткової організації, реалізації мети (цілей, завдань) та напрямів діяльності, визначених її установчими документами. Отже, і джерела фінансування повинні бути чітко регламентовані, пов'язані з напрямками діяльності в статуті неприбуткової організації.

Врахування вищезазначених норм податкового законодавства в установчих документах неприбуткових організацій та дотримання цих норм під час їх діяльності є обов'язковою умовою для включення неприбуткових організацій до Реєстру неприбуткових установ та організацій (далі – Реєстр), який ведеться Державною фіскальною службою. Реєстр є автоматизованою системою збору, накопичення та обробки даних про неприбуткові організації, де відповідно до визначеної структури окремим групам організацій надається ознака неприбутковості. Оприлюднення та пошук даних щодо платників податків, яких включено до Реєстру неприбуткових установ та організацій забезпечує електронний сервіс ДФС «Електронний кабінет платника».

Отже, для отримання ознаки неприбутковості необхідно привести у відповідність до нових норм податкового законодавства установчі документи неприбуткових організацій. Перехідний період для перереєстрації установчих документів триває до 1 липня 2017 року [2], а для релігійних організацій - до 1 січня 2018 року [1].

Неприбуткові організації, які внесені до Реєстру, зобов'язані складати і подавати до контролюючих органів податкову звітність - Звіт про використання доходів (прибутків) неприбуткової організації (далі — Звіт).

З 2 серпня 2016 року введена в дію нова форма Звіту, яка на відміну від попередньої форми має єдину уніфіковану форму для всіх неприбуткових організацій. Крім того, у новій формі:

- всі види доходів згруповані в один загальний підрозділ «Доходи неприбуткової організації»;
- у підрозділі «Видатки неприбуткової організації» наразі відсутні окремі рядки для відображення витрат залежно від виду діяльності і окремих підрозділів для бюджетних установ та інших неприбуткових організацій;
- частина II Звіту призначена для заповнення тільки неприбутковими організаціями, які не дотримались вимог податкового законодавства. В цій частині звіту відображається зобов'язання з податку на прибуток у разі нецільового використання отриманих коштів, а також отримання доходів (прибутків) або їх частини, що були розподілені серед засновників (учасників), членів неприбуткової організації, працівників;
- передбачено окремий розділ «Виправлення помилок», який заповнюють у разі самостійного виправлення помилок шляхом уточнення показників Звіту.

Звіт подається до органу фіскальної служби за місцезнаходженням неприбуткової організації у строки, передбачені для подання податкової декларації з податку на прибуток підприємств. Ті неприбуткові організації, що не порушували вимоги податкового законодавства щодо неприбутковості подають Звіт протягом 60 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітнього податкового року. При цьому такі організації звільняються від подання Звіту за I квартал, півріччя та три квартали.

Нововведенням звітності неприбуткових організацій за 2016 рік є те, що фінансова звітність наразі є додатком до Звіту про використання доходів (прибутків) неприбуткової організації та його невід'ємною частиною.

Водночас не подають звіт, починаючи зі звітності за 2016 рік, профспілки, їх об'єднання та організації профспілок, крім тих, що порушили вимоги податкового законодавства. Профспілки та інші

неприбуткові організації, які не дотримались вимог щодо неприбутковості, зобов'язані подати Звіт у терміни, визначені для місячного податкового періоду, тобто протягом 20 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного податкового місяця. Звіт складається за період з початку року або спочатку визнання організації неприбутковою, якщо це відбулося пізніше, по останній день місяця, в якому було вчинено порушення вимог податкового законодавства. При цьому таку організацію контролюючий орган виключає з Реєстру неприбуткових установ та організацій.

Отже, різні неприбуткові організації, при здійсненні статутної діяльності, визначеної відповідними законодавчими актами, повинні дотримуватись вимог податкового законодавства щодо неприбутковості та подання податкової звітності.

Література:

1. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо уточнення окремих положень про оподаткування неприбуткових організацій: Закон України від 06.10.2016 № 1667-VIII. - [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1667-19/paran6#n6>
2. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо покращення інвестиційного клімату в Україні: Закон України від 21.12.2016 № 1797-VIII.- [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1797-19>
3. Про затвердження форми Звіту про використання доходів (прибутків) неприбуткової організації: наказ Міністерства фінансів України від 17.06.2016 №553. -[Електронний ресурс] - Режим доступу <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0932-16>